

Cù lao Gieng

Trần Trọng Trí

*"Cù Lao Gieng cảnh đẹp thay
Dinh Châu chữ đặt cho rày đẹp xinh."*

(Nguyễn Liên Phương)

Cù Lao Gieng thuộc tỉnh An Giang, không có núi non hùng vĩ, không có những ngôi nhà chọc trời làm say đắm khách muôn phương. Bù vào đấy, đặc điểm Cù Lao Gieng được thiên nhiên ưu đãi, đất phù sa mầu mỡ, bốn mùa cây trái xanh tươi, tỏa bóng rợp mát che kín các con đường làng. Vào những đêm trăng sáng tỏ, tưởng chừng Cù Lao Gieng như chiếc tàu khổng lồ buông neo giữa dòng sông Tiền dịu hiền, êm ả. Nơi đây, bốn mùa sông nước bao quanh, kinh rạch ngang dọc chằng chịt, uốn lượn giữa rừng cây ruộng lúa, cuộc sống sung túc, vui tươi.

Nếu nhìn du lịch bằng một góc cạnh những khách sạn 5 sao đầy đủ tiện nghi, thì ở Cù Lao Gieng rất khiêm nhường, gần như không có gì để so sánh với một vài địa phương khác trong tỉnh như Lâm Viên Núi Cấm, thắng tích Núi Sam... Tuy nhiên, theo thiên hướng chung hiện nay, du khách rất thích được đặt chân tới những điểm giàu cảnh sắc thiên nhiên, cuộc sống êm đềm không mùi cơ khí, thanh thoát, dân dã với một không gian rộng lớn bao la thoáng mát hiền hòa, những công trình kiến trúc có ý nghĩa lịch sử, thu hút được nhiều du khách viếng thăm, sánh vai được với nhiều nơi khác, nhất là khu vực đồng bằng sông Cửu Long.

Nếu tính theo hệ thống hành chính thì Chợ Mới trải dài trên 3 Cù Lao: Cù lao Gieng, Cù lao Ông Chưởng, Cù lao Sông Tiền. Cù Lao Gieng, theo Nguyễn Liên Phương, tác giả Nam Kỳ Phong Tục Nhân Vật điển ca, gọi là "Đệ Nhất Cù Lao" (có lẽ theo cách tính: giêng, hai, ba...) Cù Lao Gieng có 3 xã: Tân Mỹ, Mỹ Hiệp và Bình Phước Xuân; dài 15 km, ngang chỗ rộng nhất khoảng 8 km, tổng diện tích chung trên dưới 70 km². Dân số khoảng 60,000 người. Mật độ 900 người/km². Quanh năm khí hậu ôn hòa.

Từ Chợ Mới xuôi dòng sông Tiền, lần lượt hiện ra những bụi tre rậm rạp, những cồn cát đù hiu, những hàng sao nghiêm trang sau những hàng dừa yếu điệu, và bất giác ta ngâm lên những vần thơ của Huy Cận trong bài Trường Giang:

*"Sóng gợn Trường Giang buồn điệp điệp
Con thuyền xuôi mái nước song song..."*

Tới Cù Lao Gieng, ta được cảnh vật tưng bừng tiếp đón: dưới sông ghe, xuồng chen chúc, trên bờ nhà cửa san sát, mạn xòe trên mặt nước, xoài phủ ở trên đầu, quýt thì đỏ ối, nước trong veo, con gái đã đẹp lại còn nổi tiếng nữ công nữ hạnh, con trai hay chữ có ý chí.

Nhiều nhà văn, nhà thơ, nhạc sĩ thường ví Cù Lao Gieng là "Hàng Châu Việt Nam trẻ đẹp" thật không quá đáng, vì ở đây "cảnh đẹp như tiên", nên từ xưa tiền nhân đã có tên gọi là Doanh Châu (do điển tích một trong ba cảnh tiên ở thượng giới: Bồng Lai, Phương Trượng, Doanh Châu). Đại Nam Nhất Thống Chí cũng đã xác nhận: "Ở giữa sông Tiền làm thành bãi Doanh Châu và bãi Doanh Châu tục gọi là Cù Lao Gieng ở thượng lưu sông Tiền...". Nguyễn Liên Phương trong sách Nam Kỳ Phong Tục Nhân Vật điển ca, sau 8 câu đề cập tỉnh Long Xuyên đã giới thiệu:

*".. Cù Lao Gieng cảnh lịch thay
Dinh Châu chữ đặt cho rày đẹp xinh.
Các Cù Lao, các xóm làng
Lao Gieng thứ nhất lịch sang tiếng còn..."*

Nơi đầu Cù Lao Gieng thuộc ấp Tân Bình, Xã Tấn Mỹ, có ngôi chùa Thành Hoa Phật Giáo Việt Nam với lối kiến trúc vừa cổ kính vừa tân kỳ, lồng trong tứ linh: Long-Lân-Quy-Phượng. Nơi đây, hằng năm vào khoảng Tết Nguyên đán, khách thập phương thường đổ xô về chiêm bái rất đông, không thua Lễ Hội Vía Bà Chúa Xứ Núi Sam Châu Đốc. Khi đi qua vùng này, du khách chắc khó quên các đóa hoa đạo hạnh với người tín đồ ngoan đạo, hiền hòa trong bộ áo bà ba đen, với chiếc quần đay nem cổ

kính. Khi tiếp chuyện với họ, du khách sẽ gặp nhiều đức tính chân thật, từ ái khó mà tìm thấy ở các cô gái "đợt sống mới" khác. Nhất là những buổi chiều lặng bóng hoàng hôn, từng hồi chuông dài ngân vang giữa khoảng trời yên tĩnh. Phải chăng là tiếng thầm cảnh tỉnh khách trần ai?

Du khách đã có dịp đến đây, dù chỉ một lần khó mà quên được vị ngọt thanh thơm dịu của những trái xoài chín và những trái mận no tròn mọng nước, ửng hồng, như đôi gò má của những thiếu nữ tuổi "cập kê".

Tại Cù Lao Gieng còn có một ngôi nhà thờ nổi tiếng, xây cất khang trang, nằm trên khu đất rộng rãi thuộc xã Tân Mỹ, giữ vai trò "nhà thờ lớn nhất" ở địa phận Long Xuyên.

Tại Bình Phước Xuân, du khách chắc không ngạc nhiên khi đến địa danh khá đặc biệt : Phủ thờ Nguyễn tộc. Phủ thờ là tòa nhà rộng lớn dành thờ cúng, tế lễ hàng năm cho gán họ, nguồn gốc gán họ này ở Bình Định vào sinh cư lập nghiệp, hiện con cháu đời thứ 7, thứ 8 cư ngụ gần nhau rất đông, gia phả ghi chép đầy đủ. Trước tiên, gán họ đến Cù Lao Gieng khẩn đất, lập chùa, săn bắt còp, phá rừng...học võ nghệ với một võ sư từ Huế vào. Phía sau Phủ thờ, có 3 ngôi mộ của 3 anh em, từng theo binh nghiệp, trên mỗi nấm mộ có đắp phủ điều riêng: cá hóa long, giao long và một phủ điều giống hình cái yên ngựa của võ quan cấp cao. Phủ thờ Nguyễn tộc được trùng tu nhiều lần, bên trong có bao lan, liễn đối, hoành phi chạm trổ tinh vi độc đáo. Phủ thờ Nguyễn tộc là một di tích lịch sử quý hiếm ở vùng đồng bằng miền Nam.

Còn cụm phía sau Phủ thờ của 3 anh em ruột là Nguyễn Văn Thư (được sắc phong thư Ngọc Hầu), Nguyễn Văn Kinh và Nguyễn Văn Diện. Đại Nam Nhất Thống Chi ghi: Nguyễn Văn Thư người huyện Kiến Phong, khảng khái có khí tiết, bắt đầu chiêu mộ nghĩa dũng, theo Tôn Thất Hội đi đánh giặc, làm đến Hậu quân, Phó Tướng Khâm Sai Chưởng Cơ, đánh trận Thị Nại (Qui Nhơn) rồi thủy táng. Cả 3 thi hài của 3 võ quan được nặn hình nhơn bằng sáp rồi đưa về cải táng ở đây. Đây là 1 công trình mỹ thuật độc đáo, những nhà nghiên cứu văn hóa nghệ thuật đi tìm hiểu ở đó, đã khám phá nhiều ý nghĩa bất ngờ, thú vị, những tác phẩm dân gian độc đáo , do các nghệ nhân điêu khắc trên từng nấm mộ.

Với cảnh sắc sông vườn thơ mộng, với những di tích lịch sử quý giá , Cù Lao Gieng có nhiều triển vọng thu hút khách thập phương gần xa.